

O personalnih zadevah se bomo imeli še dovolj prilike baviti s postopanjem dež. šolskega sveta.

Odlok, da smejo kateheti potom šolskih otrok razdajati „Domoljuba“, še ni preklican vkljub temu, da se je dež. šol. svet zadnjič bavil s časopisno zadevo in je prizadejal posvetnemu učitelstvu novo klopoto. Pa še ob tej priliki se je pokazala nova pristranost — le nad naprednim učitelstvom.

Zanima nas pa druga stvar pred to sejo in na tej seji.

Tik pred sejo dež. šol. sveta prinaša „Slovenec“ (20. junija 1911, št. 139.) članek, v katerem pere Janka Nep. Jegliča z namenom, da vpliva z zlaganimi vestmi na dež. šol. svet.

Konstatujemo še drugič, da smatra dež. šol. svet lažnjive vesti „Slovenca“ za verdostojne, kar izkazuje slučaj Gaertner in zadnji slučaj Jegliča.

Potem: „Slovenec“ prinaša zlagane vesti od seje dež. šol. sveta, ko pravi, da je dež. šol. svet zato tov. Gaertnerja kaznoval, ker je v pričo otrok (to je laž, kar dokazuje preiskava!) čital „Jutro“. (Kaj je čital, tudi preiskava ni dožala.) Kdo te vesti v „Slovenca“ znesel — se lahko ugane!

Nadalje: Kot svobodni avstrijski državljani zahtevamo izven urada popolno državljansko svobodo, zato pozivljamo našo centralno organizacijo, da ona protestuje in stori primerne korake zoper sedanji sklep deželnega šolskega sveta v slučaju Gaertner, ker ta sklep omejuje državljansko svobodo vsemu učitelstvu!

Na članek „Obrekovalci“ v zgoraj citiranem „Slovencu“ pa sledeče:

Janka Nep. Jeglič ni nedolžen, temveč je kriv vsega, o čemer smo mi pisali in za kar smo ga pozivali, naj pošlje popravka ali pa toži — če ni resnica!

Slavko Cepuder se ni hodil v Gradec zdraviti, ker ni dobil zaprosene podpore. Zakaj je ni dobil, to ve tisti, ki je imel njegovo prošnjo v rokah.

Z voditeljem II. m. š. ni bil v sporazumejenju od tedaj, ko mu je prepovedal občeati s tremi tovariši na zavodu, kar izpričuje zadnji preiskovalni zapisnik v rokah g. c. kr. okr. šol. nadzornika Maierja, podpisanega od tov. Wascheta iz Trsta.

Tedaj, ko je prišlo med njima do konflikta, je prišlo zaraditega, ker je kričal vpričo otrok pri priprtih vratih nad njim, zaradi česar ni hotel iti več S. Cepuder v razred, temveč je šel na mestni šolski svet — To Jegličovo dejanje je kaznjivo po § 134. d. š. in u. č. reda, drugi odstavek.

To pa Jeglič ne pove, kako je hodil okrog z namenom, odjesti S. Cepuderu službo; kako ga je izvajal v Slom. Zvezo v pisarni; kako je hotel imeti od njega izjavo čez teden dni; kako ga je pošiljal k Jošku Novaku v Idrijo; kako ga je denunciral na magistratu z zvezki slovenščine —

Še žive priče v tej zadevi, in kakor hitro se stvar z Jegličem ne uredi in če nas bo še z lažmi izžival, pričnemo govoriti o fa-

mozni izkušnji iz slovenščine v pisarni — — —

Sedaj pa drug slučaj nasilnega vedenja Jegliča nad suplantom! Ta slučaj je kaznjiv po § 133. d. š. in u. č. reda.

Prvič je laž, da je imenovan učitelj drugače kvalificiral v izpričevalu nego v katalogu — kar trdi „Slovenec“; to dokazuje preiskovalni zapisnik šol. odbora obrtno-nad. šole za Ljubljano v zadnji aferi Jegliča.

Najpodležje vrste hudobija pa je trditev, da je imenovan učitelj božjasten in da bi imelo to za posledico, da ga je vrgla božjast. To je laž in hudobija — škodovati prizadetemu učitelju v službi in uničiti mu eksistenco. — To ve potrditi šol. zdravnik g. dr. Demšar.

Zopet je laž, da je Jeglič popolnoma korektno postopal v tem slučaju, kar dokazuje Jeglič najbolj s tem, da objavi dopis od šolske oblasti, ki ga je prejel ob sklepu preiskave.

Ponavljamo: Mi vztrajamo pri vseh trditvah v aferi Jegliča in v aferi nasilnega postopanja in odrekanja zdravniške pomoči prizadetemu suplentu!

„Slovenec“ pravi: „Voditelj Jeglič ni tudi nikdar nobenega tovariša denunciral z „anarhisti“, ampak je rekel: Gospodična (Kališeva), pa ne občeje preveč zosebami, ki imajo anarhistične misli! Navzoč c. kr. okr. šolski nadzornik A. Maier.“

To priznanje jemljemo na znanje!

To je podlo pavšalno natolcevanje svojih kolegov vpričo nadzornika z namenom, jih denuncirati, [napraviti razpor in zdražbo, očrniti te kolege; to je pozivanje na trežabni boj kot in pregrešek zoper § 119. (tretji odstavek), § 118. in § 133. d. š. in u. č. reda.

V Jegličevi pisarni se vrše sestanki v svrhu stanovsko-politiških manevrov, to lahko dokazemo na podlagi povabila v pisarno, podpisanega od Štruklja in Jakliča!

Dokaz je vsak čas na razpolago!

Končno vztrajamo pri trditvi, da je Jeglič zlorabil uradno osebo g. c. kr. okr. šol. nadzornika A. Maierja v strankarsko agitacne politične svrhe.

Da Jeglič tira to stvar pred „ves učiteljski zbor“, t. j. lokalno konferenco — kakor poroča „Slovenec“ — to je zloraba uradnega mesta (§ 188. i. dr. d. š. in u. č. reda), ker to ne spada v področje konference, ker tudi Jeglič ni agitiral pri konferenci — temveč na domu.

Jeglič naj nam pošlje popravek ali naj nas pa toži, in mi bomo dokazali, kje in pri kom je agitiral! Kar toži naj, bo še najbolje!

Pišemo resnico, zato jo tudi vedno lahko zagovarjamo in dokazemo!

Šolskim oblastem pa priporočamo, da naj se ne dajo slepiti od „Slovenčevih“ profetov, ker na Dunaju piha še sedaj — drugi veter!

Zahajajte samo v lokale, kjer imajo na razpolago naš list!

tavljanja in lahke vesti rečemo, da smo danes glede slov. učnega jezika tisočkrat, da, ne primerno na bolj kot tedaj; glede uradnega jezika pa smo enostavno zamenjali nemščino z laščino. Uradni jezik je bila v konkordatni dobi dosledno nemščina, ki ni bila v Trstu niti deželni jezik ne. Naj se razvema za nemščino kdorkoli hoče, toliko stoji, da je raba laščine kakor uradni jezik slov. okoliških šol, če ne ravno strogo pravična, vendarle opravičljiva s stališča, da je laščina občevalni jezik večine tržaškega prebivalstva. Logično vzeto je tudi to napredek, ki bo sčasoma in z razvojem našega življa na tržaških tleh rodil logične konsekvence. Nemščine, ki je danes popolnoma izdonela na naših okoliških šolah, so se v konkordatni dobi posluževali vsi šolski uradi od okrož. šol. nadzorstva in škof. konzistorja pa do gubernije, oziroma namestništva ter študijske komisije, oziroma ministrstva za uk. Le magistrat je uradoval dosledno v ital. jeziku. Kar so pa šol. vodstva odposlala višjim šol. oblastem, je bilo skoraj vse v nemškem jeziku spisano. In pri tem „skoraj“ se ustavimo malce. Zasedili bomo res par drobtinice pravice našega lepega slov. jezika.

Dasi so se ital. šole v Trstu počele že l. 1842. nacionalizovati in je bil priporočan za

okoliške šole že l. 1846. slov. učni jezik, počenja v tem pogledu pravi mejnik leto 1848., o čemer bo še govora. Ali jedva l. 1849. (28. avg.) naroča okrož. šol. nadzorstvo okoliškim učiteljem, naj predložijo uradne spise o letnih šol. izkušnjah v slovenskem jeziku, ker je to samoobsebi umevno, ko so pač šole tega okrožja slovenske in njihov učni jezik slovenski. Tej okrožnici je priložen tudi slov. prevod naslovov iz izvlečka javnih šol. izkušenj. Leta 1850. (24. okt.) naroča okr. šol. nadzorstvo, da je sestavljati tudi urnike v slov. jeziku. (Te okrožnice, kakor vse prejšnje in poznejše, učitelstvu v okolici so spisane seveda v nemškem jeziku.) V „Učit. Tov.“ sem letos že priobčil sličen urnik kontovelske šole, nemško-slovenski, iz l. 1828., znameje da so nekateri okol. učitelji že mnogo let prej spisovali urnike tudi v slov. jeziku. L. 1851. (29. apr.) pošlje okrož. šol. nadzorstvo na okol. šole slovenske obrazce aktov o letnih šol. izkušnjah.

Ali kaj je to pomagalo! Na magistratu niso umeli slov. jezika, in na magistratovo prošnjo zaukaže okr. šol. nadzorstvo l. 1853. (7. II.) naj bo odpis izpitnih spisov, namenjen magistratu v nem. jeziku, odpisa za škof. konzistorij in šol. arhiv pa naj ostaneta slovenska, Tuintam se je ojunačil tudi kakšen učitelj ter

Moji poizkusi, kako povzdiginiti šolski obisk na šoli v Novi Štifi.

Govoril Ivan Kelc na zborovanju Gornjegrajskega učiteljskega društva dne 4. maja pri sv. Frančišku Ks. (Dalje.)

Vobče sem ob tako slabem šolskem obisku začetkoma vedno in vedno tudi ponoči prebudil se — razmišljal, kako priti tem neznosnim šolskim razmeram vokom, kako korenito iztrebiti to popolnoma neopustljivo mržnjo roditeljev in njih otrok do šole, in sicer na dober način. Končno sem dospel do mnenja, da bo najboljša, ako stopim kolikor mogoče v ozko dotiko s starši, oziroma njihovimi namestniki šolobveznih otrok ter jih poučim pri vsaki priložnosti in, ako treba, tudi v krčmi ob nedeljah in praznikih, kako velike koristi je in šele bo šolski pouk za njihove otroke neposredno in mnogokrat posredno tudi za nje same. Poučeval sem jih, da imajo v nasprotnem slučaju najmanj dvojno škodo, ker morajo prispevati k šolskim stroškom, a oni — in še manj njihovi otroci — pa nimajo ničesar od tega. Začetkoma sem le slišal od bolj nerazsodnih posebno besede, češ, ako se bodo vsi učili, kdo bo delal, kmet je tukaj za delo in ako se bodo otroci kaj več učili, ne bodo hoteli ostajati doma, bodo šli za drugim, lahkem zaslužkom itd., doma pa že itak primanjkuje delavcev in jih šele bo itd. Na te fraze sem jih opominjal, da bodo takšni, ki bodo zadostno in prav poučeni, tudi radi delali in skrbeli za življenje sebi in svojem, zakaj kdor bo imel veselje do učenja, se ga gotovo tudi loti veselje do poštenega dela. Dovolj in prav poučen bo znal storiti vsakdo vse bolje in lažje in ker bo znal vse vnaprej dobro premisliti in preračunati, bo tudi njegovo opravilo mnogo uspešnejše. Ako pa že res kateri hoče ali je k temu primoran po raznih okoliščinah, da mora po svetu s trebuhom za kruhom, si bo znal gotovo v vseh še tako neugodnih razmerah, če je dovoljno poučen, bolje pomagati nego neuk človek.

Le varujte se, da Vas ne bodo otroci preklinjali pozneje, ako ste svojo dolžnost zanemarjali proti njim! Saj imajo tudi starši dolžnosti proti svojim otrokom, a ne samo otroci napram staršem! — S takimi in enakimi pogovori in nauki sem pridobil naklonjenost marsikaterega trdovratnega do šole. Sploh sem uporabljal vsako najmanjšo priložnost, da sem vabil starše in jih dovaljal do zanimanja za šolo, a precej trdovratnejšev je ostalo še vedno pri starokopitnosti. Proti takim sem postopal ostreje, poslužujoč se postavnih določil ter dal nekoč kaznovati naenkrat 45 strank. To sem postal hudič, ničvrednež, spravi jih bom ob posestva, otroci se bodo učili le pohajkovanja, lenobe, potepanja, grdobe in bogsigavedi kaj vse. Ne meneč se za take izbruhe prostastva, sem stopal odločno, a vedno previdno po začetni poti naprej do zaželjenega smotra, ki sem ga v tem oziru tudi skoraj popolnoma dosegel. Ni v celem šolskem, jako razprostranjenem okolišču več hiše, ki bi ne pošiljala otrok v šolo in razen ene, ni nobene več, kjer vsaj eden pri hiši ne bi znal čitati, pisati in računati. Takšni poučujejo tudi v ne-

ugodnih časih druge doma, in vsakega je sram, ako bi se vsaj najpotrebnejšega iz navedenih predmetov ne naučil. Dosegel sem tudi, da pridejo starši ali njih namestniki vsakokrat opravičiti zamujeni šolski čas otrok, o čemer poprej ni bilo niti duha, niti sluha.

(Dalje)

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Pedagoško društvo v Krškem slavi v nedeljo, dne 2. julija t. l. svojo petindvajsetletnico. V ta namen zborujejo učitelji in prijatelji ob 10. uri dopoldne v prostorni risarski dvorani krške meščanske šole. Na dnevnem redu je med drugim predavanje g. cand. phil. A. Sovreta „Tolstoj“ in poročilo tov. strok. uč. Hočevanja o društvenem delu v 25 letih. Po zborovanju je skupen obed, nato pa ob 4. uri popoldne koncert v sokolski telodavnici. Vzpored koncertu je nastopen: 1. A. Foerster: „Domovina“, mešan zbor s tenor samospevom, 2. Fr. Liszt: „Valse de l'Opera Faust“, parafraza za klavir, igra gospa M. Kotova, 3. F. Juvanec: „Pastir“, moški zbor s tenor in bariton samospevom, 4. a) Ch. de Bériot: „Koncert za gosli op. 99.“, s spremljevanjem klavirja igra tovariš Fr. Trost, b) Fr. Drala: „Serenada“, gosli s spremljevanjem klavirja, igra tov. Trost, 5. dr. A. Schwab: „Dobro jutro“, koncertni valček za mešan zbor s spremljevanjem klavirja. — Po koncertu prosta zabava. — Odbor je ukrenil vse potrebno, da dostojno proslavi ta učiteljski dan. Želeli so, da se pridelitve udeležijo mnogo tovarišstva in šolskih in učiteljskih prijateljev. Zveze s Krškim so jako ugodne. Na snidenje ob Savi!

Belokranjsko učiteljsko društvo ima svoj občni zbor dne 5. julija t. l. v Črnomlju takoj po uradni učit. konferenci.

Dnevni red:

1. Poročilo o delovanju v preteklem letu.
2. Volitev petih odbornikov.
3. Računi.
4. Nasveti, predlogi i. dr.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski okraj zboruje v nedeljo, dne 9. julija t. l. ob 10. uri v okoliški šoli v Celju.

Dnevni red:

1. Zapisnik.
2. Društvene zadeve.
3. Poročilo o „Zavezi“.
4. Poročilo o „Lehrerbundu“.
5. Iz vprašalne skrinjice.
6. Iz tov. Logarjeve botanične puščice.
7. Slučajnosti

Prosimo, pridite vsi!

Ob 9. uri pevski vaja. Cenjene pevke in pevci še posebej lepo prosimo, da pridejo polnoštevilno, ker je ta pevski vaja velike važnosti. Note blagovolite s sabo prinesiti!

Učiteljsko društvo za ormoški okraj izleti v četrtek, 6. julija t. l. v Jeruzalem ter zboruje tam po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Društvene zadeve in dopisi.
3. Poročilo delegatov o Zavezini skupščini v Trstu.
4. Poročilo o Lehrerbundu seji z dne 6. junija t. l.

5. Volitev novega blagajnika, ker je dosedanji zaradi nebriznosti pri plačevanju članarine odstopil.

6. Slučajnosti.

Začetek zborovanja ob 10. uri. Zaradi obeda naj se vsak izletnik javi pri tov. Šijancu v Svetinjah.

Ko je okoliško šolstvo prešlo l. 1868. v roke magistrata, so izginile še te male sledi slov. uradovanja. Edina tiskovina, kjer je slov. jezik danes še v rabi, so ital.-slov. izpričevala.

Učni jezik na okol. šolah je bil pač že po naravi slovenski, ali največji pomen se je polagal na priučenje nemščine, ki so jo uvedli v mlade slov. glave po predpisih in po — notah. Ali bolj so bile šol. oblasti vnete za nemščino, negoli učitelji v okolici. To dokazuje okrožnica okr. šol. nadzorstva l. 1838. (5. jan.), ki pravi, da nekateri okoliški učitelji odstranjujejo iz pouka večidel nemški jezik ter se omejuje k večjemu na priučenje nemških črk, tako da otroci po šol. večletnem obisku ne dosežejo spretnosti v čitanju nemških tiskovin. Medtem se pa pouk deli v slov. jeziku, a to večidel pogrešeno v sintaksi in pravopisu. „Teh, višjim namenom in veljavnim predpisom nasprotujočih izjem, ki se naslanjajo brzkone na osebne predsodke, se ne bo več trpel“. Zato je dolžnost vsakega, da združi pri pouku nem. jezik s slovenskim in kolikor možno pr- v-ga tudi goji na trivialkah. Tako okrožnica.

L. 1846. pa pride (12. jun.) odlok od gubernije, ki opominja učitelstvo, da je učni jezik v elementarnih šolah materni jezik; nemščino je učiti le kakor predmet, in to zopet.

* Izpričeval pa tedaj na okol. šolah sploh niso izdajali.